

УКАЗАНИЯ
БЕЗОПАСНО ПЪТНО ДВИЖЕНИЕ
Настолна занимателна и обучителна игра

Обща информация:

Играта е съобразена с държавните образователни изисквания и Учебната програма за възпитание и обучение по БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕТО ПО ПЪТИЩАТА. Играта помага на децата, докато играят и се забавляват, да запомнят пътните знаци, да получат начални знания за правилата за движение и успешно да се подготвят за учебните занятия в детските и учебните заведения.

Цел на играта е децата да изградят начални представи и понятия за пътното движение, да се запознаят и запомнят най-важните правила за безопасно движение на пешеходците. Посредством игралните полета, пътните знаци и различните участници в движението децата се научават:

1. Да различават различните цветове и съдържание на главните пътни знаци;
2. Да различават пътното платно и тротоар;
3. Да знаят къде се движат превозните средства и къде пешеходците;
4. Да различават основните участници в пътното движение – пешеходци и превозни средства;
5. Да знаят ролята на полицията в пътното движение;
6. Да знаят къде е опасно и къде е безопасно да се движат и играят;
7. Да умеят да се движат самостоятелно на къси разстояния и пр.

Играта обогатява знанията и развива уменията на децата да се движат правилно в населени места и по този начин да добиват инстинкт и навици

за самосъхранение.

Играта успешно може да се ползва както в домашни условия, така и в помощ на педагозите в детските и учебните заведения. Разработена е с възможности да се съставят различни игрови ситуации; да се илюстрират теми от учебния план за безопасно движение; да се стимулира творческото участие на децата в игровия процес.

Участници:

В играта могат да участват два отбора или двама играчи. По-надолу в указанията за улеснение се използват понятията „играч, играчи“.

Предназначение:

Играта е предназначена за деца от 3 до 8 години. Средното времетраене на всяка игра е от 10 до 20 минути.

Внимание:

Играта не е подходяща за деца под 3 години. Съдържа дребни елементи. Да се използва само под прякото наблюдение на възрастен.

Кутията съдържа:

1. Три игрални полета с изображения на сгради с различно предназначение, улици, кръстовища, парк;
2. 16 бр. фигурки на пътни знаци;
3. 10 бр. фигурки на превозни средства;
4. 7 бр. фигурки на деца и възрастни, участници в пътното движение;
5. 23 бр. пионки, служещи за основа на фигурките;
6. 1 зар;
7. Указания за използване на играта.

Възможности на играта:

Играта има две нива: възпитателно и състезателно.

А) Възпитателно ниво:

При това ниво могат да се използват и трите игрални полета. Отделно 2-ро и 3-то игрално поле са предназначени само за обучение. Едва след като се преминат някои основни теми и децата се запознаят с главните пътни знаци и основните правила за движение на пешеходците може да се премине към използване на игрално поле 1 за обучение и игра.

Игралните полета 2 и 3 и помощните аксесоари – фигурки на знаци, пешеходци, превозни средства, дават възможност да се разиграят различни теми, като например:

1. „Общи правила за движение по пътищата“.

Разяснява се на децата, че за безопасното движение по пътищата има правила, които трябва да се спазват от всички участници в движението. Тези правила са определени със Закона за движение по пътищата (ЗДП). Целта на този закон е „да се опазват животът и здравето на участниците в движението по пътищата, да се улеснява тяхното придвижване, да се опазва имуществото на юридическите и физическите лица, както и околната среда от замърсяване от моторните превозни средства“ (ЗДП, чл. 1, ал. 2).

Разяснява се, че всеки участник в движението по пътищата „с поведението си не трябва да създава опасности и пречки за движението, не трябва да поставя в опасност живота и здравето на хората и да причинява имуществени вреди; трябва да опазва околната среда, като не изхвърля и не оставя на пътя предмети или вещества...“ (ЗДП, чл. 5, ал. 1).

От своя страна всеки водач на моторно превозно средство (МПС) е длъжен: „да бъде внимателен и пред-

пазлив към уязвимите участници в движението, каквито са пешеходците и водачите на двуколесни пътни превозни средства; с управляваното от него превозно средство да не затруднява другите участници в движението...; да не управлява пътно превозно средство под въздействието на алкохол, наркотици и други упойващи вещества“ (ЗДП, чл. 5, ал. 2).

Участниците в движението са длъжни да „съобразяват своето поведение със сигналите на длъжностните лица, упълномощени да регулират или да контролират движението по пътищата, както и със светлинните сигнали, с пътните знаци и пътната маркировка; да изпълняват разпорежданията на лицата, упълномощени да регулират или да контролират движението по пътищата, независимо от светлинните сигнали, пътните знаци, маркировката на пътя и правилата за движение“ (ЗДП, чл. 6).

Посочва се, че в Република България и повечето страни в света „водачите на пътни превозни средства използват дясната половина на пътя по посока на движението си, освен в случаите, когато с пътен знак или със светлинен сигнал е указано нещо друго“ (ЗДП, чл. 8, ал. 1).

2. „Участници в движението по пътищата“

Необходими знания:

Участници в движението по пътищата са превозните средства и пешеходците, както и съответните служби и длъжностни лица, осъществяващи регулациите и контрола по изпълнение на ЗДП. Децата трябва да знаят, че те са равноправни участници в движението и както възрастните имат права и задължения. Да разберат, че тези правила са задължителни за всички и са съставени, за да запа-

зят техните и на другите участници в движението живот и здраве.

Използване на играта:

Децата се запознават с фигурките на различните превозни средства, тяхното устройство и предназначение. Запознават се нагледно, като се използват фигурките и игралните полета, къде е позволено и къде забранено да се движат и паркират превозните средства.

Възможни игрови ситуации: Децата се разделят на два отбора. Пред тях се поставят фигурките с превозни средства. Чрез зар се определя кой отбор пръв ще избере превозно средство, ще разкаже за него и ще го постави на правилното място върху игралното поле. След това идва ред на следващия отбор и така до свършването на фигурките с превозни средства. Учителят или възрастният подпомага децата в играта, която няма състезателен характер. Същата игра може да се използва, като се постави условие „Къде не могат да се движат превозните средства“. Децата разказват за превозните средства на родителите си и всичко, което знаят за безопасно движение по пътищата с превозното средство.

Децата се запознават с фигурките на пешеходците, къде е позволено и къде е забранено да се движат. Запознават се с функциите на пътното платно и тротоара, с другите участници в движението. Необходимо е да разберат, че не са сами в процеса на придвижване и следва да спазват определени правила – най-вече да разберат какво е позволено и какво е забранено. Могат да се използват описаните по-горе игрови ситуации.

Децата се запознават с фигурките на полиция. Обяснява им се, че полицията и общинските служби регулират движението по пътищата, поддържат

реда и санкционират нарушителите. Обръща се внимание на униформата и отличителните знаци на полицейските служители, както и на отличителните знаци на полицейските автомобили. Децата разказват какво знаят за полиците и полицейските коли.

3. „Регулировчик“.

Необходими знания:

Децата трябва да знаят, че в определени случаи пътното движение се ръководи от регулировчик. Той е лице, упълномощено да регулира движението и има съответните отличителни знаци, видни през светлата и през тъмна част от денонощието: униформа, полицейска палка, полицейска свирка, червен флаг. Регулировчикът дава своите сигнали с различно положение на тялото и ръцете си. Сигналите са следните: „дясна ръка, вдигната вертикално – означава „ВНИМАНИЕ, СПРИ!“; „ръка или ръце, протегнати хоризонтално встрани – след като е направил този жест, регулировчикът може да свали ръката или ръцете си. Сигналът означава: „ПРЕМИНАВАНЕТО Е РАЗРЕШЕНО“ за водачите, които се намират срещу лявото или дясното рамо на регулировчика“, за всички други участници в движението сигналът означава „ПРЕМИНАВАНЕТО Е ЗАБРАНЕНО“; „дясна ръка, протегната хоризонтално напред, означава: „ПРЕМИНАВАНЕТО Е РАЗРЕШЕНО“ за водачите на пътни превозни средства, които се намират срещу лявото рамо на регулировчика и за пешеходците, които искат да преминат зад гърба му, и „ПРЕМИНАВАНЕТО Е ЗАБРАНЕНО“ за всички останали участници в движението“ (ЗДП, чл.10, ал. 1 и 2).

Използване на играта:

Игрално поле № 2. Определяне местата на превозните средства – поставяне на фигурките на превозните

средства на определени за тяхното движение места. Определяне местата на пешеходците – поставяне на фигурките на пешеходците на определеното за тяхното движение места. Определяне мястото на регулировчика – поставяне на фигурката на регулировчика на определеното място на игралното поле, обозначено с по-светъл кръг в центъра на кръстовището. Разиграване на различните ситуации чрез различните фигури на регулировчика.

4. „Светофар“.

Необходими знания:

„За регулиране движението на пътни превозни средства на кръстовища, пешеходни пътеки, стеснени и други участъци от пътя се използват пътни светофари, които подават сигнали с немигащи и мигащи светлини с червен, жълт и зелен цвят. Светлинните сигнали имат следното значение: червена светлина – означава „Преминаването е забранено“. Водачите на пътни превозни средства не трябва да преминават „стоп-линията“...; зелена светлина – означава „Преминаването е разрешено“...; жълта светлина – означава „Внимание, спри!“...; жълта мигаща светлина, подавана от пътен светофар или от друго устройство, означава „Внимание!““. Водачите и пешеходците могат да продължат движението си, но са длъжни да бъдат внимателни и предпазливи“ (ЗДП, чл. 12, ал. 1).

„За регулиране движението на пешеходците се използват пътни светофари, които подават сигнали с немигащи и мигащи светлини с червен и зелен цвят. Светлинните сигнали имат следното значение: червена светлина – означава „Преминаването е забранено“. Пешеходците, които се намират на платното за движение при подаването на този сигнал са длъжни да го освободят; зелена светлина – оз-

начава „Преминаването е разрешено“ (ЗДП, чл. 12, ал. 4).

Използване на играта:

Игрално поле № 2. Описание какво представлява светофарът – стойка, тяло, подреждане на светлинните сигнали. Какво означава всеки различен сигнал за превозните средства и пешеходците. Къде се поставят светофарите – определяне мястото на светофарите (бял кръг с обозначен светофар в него). Определяне местата на пешеходците и превозните средства – поставят се на техните места на игралното поле. Разиграват се различни ситуации за правилно и неправилно пресичане и преминаване при различни светлинни сигнали (фигурките на светофарите са с 4 страни, с изображения на различни светлинни сигнали). Ситуациите се разиграват неколккратно, като подробно се обяснява на децата, докато запомнят, какво е позволено и какво е забранено.

5. „Пътни знаци“.

Необходими знания:

„За предупреждаване участниците в движението за опасностите по пътя, за даване на различни предписания към тях...“, както и за даване на различна допълнителна информация за улесняване на участниците в движението, на пътищата се поставят необходимите пътни знаци, допълнителни и други средства за сигнализиране.“ „Пътните знаци се поставят от дясната страна на пътя срещу посоката на движението, така че да бъдат лесно разпознавани и своевременно възприемани от участниците в движението“ (ЗДП, чл. 13, ал. 1).

Пътните знаци биват:

Група „А“ – „Предупредителни пътни знаци за опасност“, например знак № А18 „Пешеходна пътека“;

Група „Б“ – „Пътни знаци относно предимството“, например знаци Б1 „Пропусни движещите се по пътя с предимство“, Б2 „Спри! Пропусни движещите се по пътя с предимство“, Б3 „Път с предимство“;

Група „В“ – „Пътни знаци за въвеждане на забрана и за отменяне на въведена забрана“, например В1 „Забранено е влизането на пътни превозни средства“, В9 „Забранено е влизането на велосипедисти“, В26 „Забранено е движението със скорост, по-висока от означената“, В27 „Забранени са престоят и паркирането“;

Група „Г“ – „Пътни знаци със задължителни предписания“, например Г2 „Движение само надясно след знака“, Г4 „Движение само направо или надясно след знака“, Г14 „Задължителен път само за велосипедисти“;

Група „Д“ – „Пътни знаци със специални предписания“, например Д15 „Начало на жилищна зона“, Д18 „Болница“, Д19 „Паркинг“, Д24 „Автобусна спирка“;

Група „Е“ – „Пътни знаци, даващи допълнителна информация“, например Е21 „Пешеходен подлез или надлез“;

Група „Ж“ – „Пътни знаци за указване на направления, посоки, обекти и други“, например Ж13 „Път без изход“;

Група „Т“ – „Допълнителни табели“.

Използване на играта:

Запознаване на децата с пътните знаци, разположени на игрални полета 2 и 3. Обяснение на тяхното предназначение. Запознаване с фигурките пътни знаци. Обяснения къде на пътя се поставя пътните знаци. Демонстрации с превозни средства и пешеходци, като се използват съответните фигурки. Децата обясняват къде са виждали пътните знаци. Възможни игрови ситуации: Децата се разделят на два отбора. Пред

тях се поставят фигурките пътни знаци. Чрез зар се определя кой отбор пръв ще избере знак, ще разкаже за него и ще го постави на правилното място върху игралното поле. След това идва ред на следващия отбор и така до свършването на знаците. Учителят или възрастният подпомага децата в играта, която няма състезателен характер. Същата игра може да се усложни с поставянето върху игралното поле и на превозни средства, а след това и на пешеходци.

6. „Пешеходна пътека. Къде и как се пресича“:

Необходими знания:

Знанията за пешеходните пътеки и правилата за преминаване по тях са основни за децата в тази възраст. На пешеходната пътека се срещат различните участници в движението – пешеходци, превозни средства, регулировчици или регулационни средства. Отношението на водачите на превозни средства към пешеходците е уредено в раздел XXII „Поведение на водачите към пешеходците“ на ЗДП: „Водачът на пътно превозно средство е длъжен да бъде внимателен и предпазлив към пешеходците, особено към децата, към инвалидите, в частност към слепите, които се движат с бял бастун, и към престарелите хора“ (ЗДП, чл. 116); „При приближаване към място, където на пътя или в близост до него се намират деца, водачът на пътно превозно средство е длъжен да намали скоростта, а при необходимост – и да спре“ (ЗДП, чл. 117); „При подаден от водач на организирана група деца сигнал с палка „Стоп! Деца“, с червен флаг или с ръка, водачите на пътни превозни средства са длъжни да спрат и да изчакат преминаването на децата“ (ЗДП, чл. 118); „При приближаване към пешеходна

пътека водачът на нерелсово превозно средство е длъжен да пропусне стъпилите на пешеходната пътека или преминаващите по нея пешеходци, като намаля скоростта или спре” (ЗДП, чл. 119, ал. 1).

Използване на играта:

Като се използват игралните полета, децата се запознават с различните видове пешеходни пътеки и местата върху пътя, където се поставят. Запознават се с тяхната роля и с това, че те са основните места за пресичане на пътищата. Чрез поставянето на фигурките на светофари, пътни знаци, превозни средства и пешеходци се посочва кой и как регулира движението по пешеходните пътеки. Обяснява се кога е позволено и кога е забранено преминаването по пешеходна пътека. Обяснява се, че децата трябва да преминат през пешеходната пътека, придружени от възрастен и само ако бъдат спазени правилата. Възможни игрови ситуации: Децата се разделят на два отбора. Пред тях се поставят фигурките пътни знаци, светофари, превозни средства, пешеходци. Преподавател или възрастен поставя на местата им превозните средства, знаците и светофарите (това могат да направят и децата като част от играта). Чрез зар се определя кой отбор пръв ще избере фигурка на пешеходец и безопасно ще премине кръстовището. След това ще разкаже защо е постъпил така и спазил ли е правилата. Следва редът на следващия отбор. Последователно могат да се разиграят ситуации на кръстовища и пешеходни пътеки със и без светофар, със и без знаци. Учителят или възрастният подпомага децата в играта, която няма състезателен характер. Целта е да бъдат запомнени и използвани правилата за преминаване на пешеходна пътека.

7. „Кой се движи безопасно и кой се движи опасно“;

Необходими знания:

Използват се знанията от заниманията по предходните теми: за участниците в

движението; за превозните средства; за пътните знаци; за местата за пресичане. Припомнят се знанията къде се движат превозните средства и къде пешеходците. Дава се определение за безопасно и опасно движение за превозни средства и пешеходци. Безопасно движение е това, при което се спазват правилата за движение по пътищата и не се застрашават животът и здравето на другите участници в него. Опасно движение е това, при което не се спазват правилата за движение по пътищата както от страна на превозните средства, така и от страна на пешеходците. Тогава са застрашени животът и здравето на участниците в движението.

Използване на играта:

Върху игралните полета се разиграват различни ситуации на движение на превозни средства и пешеходци, на пресичане на пътища и кръстовища. Обяснява се кое е правилно и кое е неправилно. Задават се въпроси и се съдейства за отговорите на децата. Възможни игрови ситуации: Децата се разделят на два отбора. Пред тях се поставят фигурките пътни знаци, светофари, превозни средства, пешеходци. Единият отбор става участник в движението чрез фигурките на превозните средства, а другият чрез фигурките на пешеходците. Преподавател или възрастен поставя на местата им превозните средства, знаците и светофарите (това могат да направят и децата като част от играта). Чрез зар се определя кой отбор пръв ще започне своето движение и безопасно ще премине кръстовището. След това ще разкаже защо е постъпил така и спа-

зил ли е правилата. Следва отборът на пешеходците. Последователно могат да се разиграят ситуации на кръстовища и пешеходни пътеки със и без светофар, със и без знаци. Учителят или възрастният подпомага децата в играта, обяснява кое движение е правилно и кое неправилно и защо. Играта няма състезателен характер, целта е да бъдат запомнени и използвани правилата за безопасно движение.

8. „Игра на улицата“:

Необходими знания:

Поради своята незрялост децата не могат бързо да усвоят и спазват правилата за движение по пътищата. Често, залисани в играта, излизат на улицата и са обект на пътнотранспортни произшествия. От друга страна, не навсякъде в населените места има достатъчно места за игра на децата и често улиците се използват за това. Особено опасна е играта с топка. ЗДП е предвидил няколко знака за защита на децата: А19 „Деца“; Г15 „Задължителен път само за пешеходци“; Д15 „Начало на жилищна зона“; Е16 „Място за отдих“.

Използване на играта:

Върху игралните полета се разиграват различни ситуации. На децата се поставя задачата да разположат фигурките на деца на местата, където могат да играят необезпокоявани от превозните средства: парк, двор на училище, двор на детска градина, ограден двор на жилищна сграда, спортна зала. Следващата задача е да поставят фигурките на деца на места, където е забранено да играят и да обяснят защо е така.

Начинът на поднасяне на информацията и организирането на играта е избор на учителя или родителя съобразно възрастовите особености на децата. Тук трябва да се имат предвид психическите и физиологическите въз-

можности на децата: непълните зрителни възприятия; недиференцираното и неопитно слухово възприятие; недостатъчната концентрация и бързо разсейване на детското внимание; трудното възприемане на времето и неговото общоприето деление като ориентация. В това отношение играта „Безопасно пътно движение“ на издателство „Славена“ има големи възможности и може успешно да се използва съвместно с учебните помагала по темата.

Б/ Състезателно ниво:

Използва се игрално поле 1. На него са изобразени различни сгради, близки до познанията и бита на децата: жилище, училище, детска градина, библиотека, парк, търговски център, пазар, офис сгради, болница и пр.; различен вид улици и кръстовища; различни пешеходни пътеки, спирки, подлез, паркинги, пътни знаци. На игралното поле са поставени кръгове с различна оцветеност: белите са места за поставяне на светофари и пътни знаци; червените и сините с обозначение „Старт“ са за начало на играта; червено-сините са за поставяне на пионки на играчите; кафявите са за движение на пионките по маршрути на игралното поле.

Начало на играта:

Играчите, ако са повече от двама, се разделят на два отбора. Чрез хвърляне на зар с най-голямото число се определя кой пръв ще започне играта. Първият играч получава правото да постави върху игралното поле допълнителните пътни знаци, светофари и превозни средства, като ползва помощта на преподавател или възрастен. Ако децата сгрешат, те се поправят и им се обяснява кое е правилното действие и защо. Внимава се да не се претовари игралното поле с пътни знаци и превозни средства, затова се поставят само част

от тях. След това спечелилият правото да играе пръв избира една от фигурките и я поставя на едно от местата с надпис „Старт“. Другото място се заема от другия играч, който също избира своя фигурка. Преподавателят или родителят определят целта, която трябва да се достигне: детската градина, парка, пазара, библиотеката и пр. Крайната точка е червено-синият кръг, до който трябва да достигне играчът. На игралното поле в близост до крайната точка се поставя знак „Стоп“. *Обяснява се, че целта на играта не е да се бърза, а играчите да се движат безопасно.*

Правила на играта:

Пръв хвърля зара спечелилият това право. Придвижва се напред с толкова полета, колкото е числото на зара, като сам избира своя маршрут. За да премине на отсрещния тротоар, играчът трябва да застане на бялата точка. За целта трябва да хвърли съответното число. Ако не хвърли съответното число, остава на предишното си място. След това хвърля вторият играч и извършва същите действия. Ако някой от играчите сгреша, се връща на първото безопасно поле. Обяснява защо е сгрешил: ако отговорът е верен, не пропуска ход, ако е грешен – пропуска един ход. Учителят или родителят обясняват или подпомагат обяснението на ситуацията.

Цел на играта:

Целта е в игрови ситуации децата да научават пътните знаци и правилата за безопасно движение; участниците в пътното движение; различните възможности за придвижване; да научат какво е позволено и какво е забранено в пътното движение; да формират чувство за ред, дисциплина и отговорност. Целта е не да пристигнеш на определеното място пръв, а да пристигнеш безопасно пръв, спазвайки правилата.

Победител:

Играта печели този играч, който избере най-безопасния и кратък път и пръв пристигне на определеното място. Родителят или учителят правят разбор на играта и обясняват защо това е правилният път.

Варианти:

Играта позволява да се съставят множество варианти и по този начин винаги да е интересно на децата да играят с нея отново и отново. Това се постига чрез промяна на ситуацията върху игралното поле: различно позициониране на превозните средства; различно позициониране на пътните знаци; определяне на различна крайна точка, вкл. тя да е началната точка, и пр. Има възможност да се съставят ситуации близки до реалния бит на децата.

Благодарности:

Играта е разработена с експертната помощ на педагозите от ЦДГ 38 „Ян Бибиян“ – Варна, с ръководител г-жа Алис Испенджиян и специалистите от РДВР – Варна. Автор на изображенията е Владимир Димитров. Компютърен дизайн – Йордан Дамянов. Съставителство, предпечат и печат – издателство „Славена“.

Тази игра се издава със съдействието на **Национална асоциация за защита на застрахованите.**

Безплатни консултации:

0700 13616 (на цената на един градски разговор за цялата страна)

или на www.nazz.bg

Търсете книгите и игрите на издателство „Славена“.

България, Варна 9018,
ул. „Генерал Радко Димитриев“, № 59А
Тел. 052/602465,
e-mail: slavenaood@gmail.com
Директни продажби: www.slavena.net